

فطرت انسان‌ها به سمت تقریب می‌رود/ تلاش غرب برای جلوگیری از وحدت

محمدعلی آذرشب گفت: ما در مقابل کوه‌هایی از مشکلات نسبت به وحدت قرار گرفته‌ایم. قدرت‌های بزرگ اروپایی به همراه تمام مزدوران‌شان در منطقه همه بسیج شده‌اند تا وحدت ایجاد نشود.

محمدعلی آذرشب گفت: ما در مقابل کوه‌هایی از مشکلات نسبت به وحدت قرار گرفته‌ایم. قدرت‌های بزرگ اروپایی به همراه تمام مزدوران‌شان در منطقه همه بسیج شده‌اند تا وحدت ایجاد نشود.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه - حامد رضایی: کسانی که درباره موضوع وحدت اسلامی کار و تحقیق کرده‌اند، حتماً محمدعلی آذرشب را می‌شناسند. آذرشب یکی از پیشکسوتان این حوزه است که آثار علمی و تجربیات عملی بسیاری درباره موضوعات جهان اسلام و مشخصاً مسئله وحدت اسلامی دارد. آذرشب، استاد دانشگاه تهران، عضو کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران شورای عالی انقلاب فرهنگی، عضو شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی است.

وی پیشنهاد گفتگو با ما درباره علل عدم موفقیت کامل پروژه وحدت اسلامی را پذیرفت و متواضعانه به سوالات انتقادی ما پاسخ داد؛

*به نظر می‌رسد در موضوع وحدت اسلامی، آن‌طور که آرمان ما بوده است وحدت در عمل محقق نشده است و ما به طور کامل به آن هدفی که داشتیم نرسیده‌ایم. به نظر شما مشکل کجاست؟

شما مستحضر هستید و این احتیاج به توضیح ندارد که ما در مقابل کوه‌هایی از مشکلات نسبت به وحدت قرار گرفته‌ایم. به عبارت دیگر کلیه قدرت‌های بزرگ اروپایی به همراه تمام مزدوران‌شان در منطقه همه بسیج شده‌اند تا این وحدت ایجاد نشود. این مسئله کمی نیست؛ بسیج آنها به معنای بسیج رسانه‌هایشان، بسیج جاسوس‌هایشان و بسیج توطئه‌هایشان و بسیج شگردها و نقشه‌هایشان است آن‌هم برای اینکه این وحدت تحقق پیدا نکند.

این مقدار از وحدت که الان هست نشان می‌دهد که تقریب توانسته تا حدودی در برابر این کوه‌ها ایستادگی کند. یعنی مقداری که در کنفرانس علمای مقاومت جهان اسلام که در بیروت برگزار شد، نمایان است. یا همین کنفرانس‌هایی که اینجا برگزار می‌شود یا توسط مجمع تقریب در خارج برگزار می‌شود.

اینکه علمای جهان اسلام جمع می‌شوند و این جرات را پیدا می‌کنند که علیرغم تهدیدهای شخصی و بمباران‌های تبلیغاتی، حرف از وحدت شیعه و سنی می‌زنند نکته مثبتی است

اینکه علمای جهان اسلام جمع می‌شوند و این جرات را پیدا می‌کنند که علیرغم تهدیدهای شخصی و بمباران‌های تبلیغاتی، حرف از وحدت شیعه و سنی می‌زنند نکته مثبتی است.

مسئله تقریب مسئله‌ای نیست که صرفاً مربوط به مجمع جهانی تقریب باشد. مسئله‌ای است که باید کلیه ارگان‌های دلسوز و وحدت‌خواه در ایران و در جهان اسلام در این زمینه سعی کنند. مثلاً ما گاهی اظهاراتی می‌شنویم یا مطالبی در رسانه‌ها و شبکه‌های تلویزیونی خودمان گفته می‌شود که به وحدت ضربه می‌زند. این خودش یکی از مشکلات دیگری است که در کار است. علاوه بر توطئه‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و بسیج‌ها و تهدیدها، گاهی هم خودمان توجه به این نداریم که داریم آب به آسیاب دشمن می‌ریزیم. گاهی مسئله‌ای مطرح می‌کنیم که حساسیت برانگیز و ضد وحدت است.

ضمناً الان یکی از مشکلات ما منافقین متظاهر به تشیع است و منافقین متظاهر به تسنن. به قول رهبری تسنن امریکایی و تشیع انگلیسی. این‌ها وارد کارزار شده‌اند تا در مقابل مسئله تقریب ایجاد حساسیت کنند. به همین جهت به نظر من می‌رسد که با این همه مشکلات آنچه که تاکنون تحقق پیدا کرده است هم در اثر کمک خداوند است و هم در اثر اینکه فطرت انسان‌ها به سمت تقریب می‌رود و هم در اثر کوشش‌هایی که در مجمع تقریب و مجامع دیگری که تقریب‌خواه هستند دارد صورت می‌گیرد. تا حدودی تقریب حاصل شده است.

*شما به بحث مجمع تقریب اشاره کردید و به کنفرانس‌هایی که در ایران و لبنان و ... انجام می‌شود. شما می‌گویید این کنفرانس‌ها موفق بوده‌اند اما ما می‌بینیم که در این کنفرانس‌ها از شخصیت‌های برجسته جهان اسلام که روی توده‌ها نفوذ زیادی داشته باشند، تقریباً کسی شرکت نمی‌کند. آدم‌های مشخص و تکراری شرکت می‌کنند که در همه همایش‌ها هستند. این باعث شده منتقدان معتقد باشند که این کنفرانس‌ها نمی‌تواند نشانه وحدت شود. نظر شما در این باره چیست؟

آسیب‌های متعددی در کارهایمان هست. اما غیر از این چه باید کنیم؟ آن‌ها که می‌گویند این کار نتیجه‌ای ندارد و ثمربخش نیست و به جایی نمی‌رسد جایگزین چه دارند؟ ما جایگزین می‌خواهیم.

درست است گاهی در کنفرانس‌های ما بعضی از چهره‌های تکراری می‌آیند، گاهی بعضی چهره‌ها می‌آیند که در سطح کنفرانس نیستند، در کنار آن شخصیت‌های برجسته‌ای هم شرکت می‌کنند. مانند وزرا و قضات جهان اسلام. همین کنفرانسی که ما در تونس برگزار کردیم خود دانشگاه زیتونه تمام عیار در این کنفرانس وارد شد. هم رئیس

دانشگاه و هم روسای دانشکده ها و هم اساتید دانشگاه وارد شدند و یک کنفرانس بسیار علمی و عالی بود. اما کنفرانس وحدت در تهران، کنفرانسی است که نمی تواند فقط جنبه علمی داشته باشد و یک مقداری جنبه خطابی و سخنرانی هم باید داشته باشد، چون از افرادی مانند وزرا که می آیند انتظار نداریم مقاله علمی ارائه دهند. این ها باید بیایند سخنرانی کنند.

غالباً آقایانی که آکادمیک هستند حس می کنند اینجا فقط باید مقالات علمی مطرح شود. این متناسب با هدف ما که می خواهیم یک موجی راه بیندازیم و نه فقط بحث آکادمیک داشته باشیم، نیست.

*یکی از نقدها این است که به جای اینکه به وحدت به عنوان یک مسئله اجتماعی نگاه شود، به عنوان یک مسئله صرفاً مذهبی و فقهی و کلامی به آن نگاه شده و به همین خاطر وحدت صرفاً از مسیر فقهی و کلامی و صرفاً در ارتباط با علما پیگیری شده است.

عنوان همین کنفرانس امسال «وحدت و الزامات تمدن اسلامی» بود به این معنا که اگر تمدن اسلامی تحقق پیدا نکند وحدت هم به وجود نخواهد آمد

نه، اساتید دانشگاه هستند، متفکران و نویسندگان هستند، ضمناً شما عناوین کنفرانس ها را اگر نگاه کنید ما فقط به دنبال کنفرانس علمی نیستیم، مثلاً عنوان همین کنفرانس امسال «وحدت و الزامات تمدن اسلامی» بود. به این معنا که اگر تمدن اسلامی تحقق پیدا نکند وحدت هم به وجود نخواهد آمد. این یک مسئله بسیار عمیق و ژرف است که باید یک موجی هم در جهان اسلام به این جهت ایجاد کرد. به این خاطر که تمدن نوین اسلامی احیاگر است و تا این جسد تمدن اسلامی احیا نشود، اعضایش به هم پیوند نخواهد خورد و آن حالت که چو عضوی به درد آورد روزگار دگر عضوها را نماند قرار در سایه عقب ماندگی تمدن اسلامی به وجود نخواهد آمد.

*ما تا به حال حتی از جامعه شناسان، روان شناسان و اقتصاددانان ایرانی در کنفرانس های وحدت ندیده ایم که حضور داشته باشند.

وقتی فراخوان مطرح می شود فراخوان به طور گسترده در دانشگاه ها مطرح می شود. افرادی که واقعاً به این مسئله علاقمند هستند وارد می شوند. مسئله جهان اسلام مسئله ای است که احتیاج به افراد دلسوز جهان نگر، آینده نگر و استراتژیک نیاز دارد که ما در جامعه مان از این افراد کم داریم.

درست است که باید جامعه شناسان و روان شناسان را وارد کرد، اما باید فردی باشد که مثلاً روی روانشناسی داعش کار کرده باشد. از این افراد کم داریم. کسانی که دید جهانی و فراملیتی نسبت به این نوع مسائل داشته باشند. ولی با این همه هم از داخل و هم از خارج چنین افرادی در کنفرانس وحدت شرکت می کنند. منتها اینکه می فرمایید کم هستند و حضورشان پررنگ نیست، این واقعیتی است که مربوط به این می شود که ما در مملکتمان توجه صحیح و عمیقی به مسائل فراملیتی و مسائل و مشکلات جهان اسلام نداریم. واقعیت این است.

*یکی از نقدهایی که به مجمع تقریب وارد می شود این است که مجمع تقریب دارد وحدت را با تمرکز بر خارج از کشور پیگیری می کند درحالی که اگر تمرکز را بر داخل ایران می گذاشت و می توانست در داخل یک نمونه آرمانی از وحدت بین شیعه و سنی ایجاد کند، این وحدت داخلی برای جهان اسلام طبیعتاً الهام بخش می شد. نظراتان درمورد این قضیه چیست؟ چرا فعالیت های مجمع تقریب در داخل ایران این قدر کم است؟

یک معاونت ویژه هست که معاونت ایران است که فقط تقریب در ایران را برعهده دارد که مسئول آن حاج آقای علم الهدی است و فعال است اما من در جریان کارشان نیستم چون فقط در مورد مسائل بین المللی فکر می کنم و حرکت می کنم.

*من بسیاری از مناطق اهل سنت ایران را رفته ام. می شود گفت که حضور و تأثیر مجمع تقریب در بسیاری از آن ها نزدیک به صفر است.

خود آقایان که در معاونت مربوط به ایران گزارش می دهند، ظاهراً همه جا را رفته اند و فعالیت دارند. من در جریان کار آن ها نیستم ولی گزارش هایی که آن ها می دهند ظاهراً حضورشان پررنگ است منتها در سطح مطلوب نیست. این واقعیت است.

این شما اصحاب رسانه هستید که باید حقایق را بیان کنید و گزارش بدهید نسبت به این مسائل و به این آقایان ارائه دهید تا یک مقدار فعال شوند و واقعاً جهت پر کردن این خلاها وارد شوند. طرح بدهید. بچه های رسانه فقط خبرساز نیستند باید با خبر زندگی کنند. به این معنا که با نظرات و پیشنهادات و حقایق این مطالب را مطرح کنید تا من و امثال من راهنمایی شویم و گوش و چشممان متوجه مسائلی شود که متوجه آن نیستیم شما واقعا می توانید در این مسائل کمک کنید.